І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: BArcly 7-5337
— Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: 435-8740

РІК LXXIV. Ч. 32. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 23-го ЛЮТОГО 1967 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, FEBRUARY 23, 1967 No. 32. VOL. LXXIV.

— ОСТАННІ ВІСТІ —

Вівторок, 21-го лютого, 1967

В АМЕРИЦІ

ПЛЯНУЮТЬ, ЩОБ ДО ЗАПРОЄКТОВАНИХ об'єднаних Департаментів Праці і Торгівлі в один Економічний Департамент додати ще численні урядові агенції. До цього нового Департаменту мали б додати ще такі агенції: Адміністрація дрібних бизнесменів, Експортово - Імпортовий Банк, Федеральна Служба Посередництва, Комісія в справах справедливого затруднення, та інші менші федеральні агенції. Ці пляни проєкту окрема Комісія, яка плянує перенести Морську Адміністрацію з Департаменту Торгівлі до Департаменту Транспортових Справ.

ЛЮНАРД В. ГОЛЛ ПОВІДОМИВ про організацію Комітету „Ромні на президента ЗДА". Голл — це колишній голова Республиканського Крайового Комітету за президентури Айзенгавера. Цей Комітет, як повідомляє Голл, має централізувати всі окремі змагання в тому напрямку, щоб Крайова Республиканська Номінаційна Конвенція в 1968-му році наймевувала мишиґенського губернатора Джорджа Ромні на кандидата на президента від Республиканської партії. Комітет має ствердити, як майбутні вибірці ставляться до кандидатури Ромні, який на основі настроїв населення вирішить, чи кандидувати в найближчих президентських виборах.

ЗАМОВЛЕННЯ НА ТОВАРИ ТРИВКОЇ вартости в січні цього року зменшилися на 5 відсотків, як повідомляє Департамент Торгівлі. Це найменші замовлення в останніх 15-ох місяцях. Департамент Торгівлі повідомляє також, що інвестиції в останній чверті 1966-го року збільшилися були до рекордової висоти 16.4 більйона дол., на 82 міль. більше, як передбачалося. Економісти й представники Уряду погоджуються в тому, що в цьому році інвестиції будуть зменшуватися, бо зменшуються замовлення на товари, і це спричинить зменшення продукції, зменшення числа затруднених і прибутків. Але Департамент Торгівлі потішається тим, що в січні ц.р. дещо збільшилися видатки на будівельний промисел.

АВТОРИ ПИШУТЬ 12 КНИЖОК про нюйоркського сенатора демократа Роберта Ф. Кеннеді. Більшість із цих заплянованих праць має появитися ще в цьому році. Віце-президент Видавництва „Гарпер енд Ров" Івен Томас заявив, що це рідке явище, щоб про одну особу одночасно мало появитися таке велике число книжок і то навіть в році, коли не відбуваються президентські вибори. Гадають, що це діється тому, що Кеннеді розходиться з президентом Джансоном в різних справах закордонної і внутрішньої політики. Інший видавець заявив, що йде сильний рух в тому напрямку, щоб Роберт Кеннеді засів у Білому Домі. Численні автори вірять, що це станеться як не в 1968 році, то в 1972 році.

НАЦІОНАЛЬНА ГАЛЕРІЯ У ВАШИНГТОНІ купує образ Леонарда да Вінчі за 5 мільйонів долярів. Цей образ намалював славний італійський маляр Леонардо да Вінчі між 1474 і 1480-им роком. Це є портрет жінки, намальований на досці з тополі. Він є портретом молодої патриційки з Фльоренції. Цей портрет нагадує портрет того самого маляра — славну Монну Лізу. Портрет продав князь Йосиф II Ліхтенштайн. Величина портрету 16.5 до 14.5 цаля. 5 мільйонів дол. за один образ — це найбільша досі ціна за одну картину. В 1961-му році Метрополітальний Мистецький Музей в Ню Йорку був купив образ славного Рембрандта за 2.3 мільйона дол. Це був образ „Арістотель роздумує над бюстом Гомера".

У СВІТІ

ДЕЛЕГАЦІЯ ІНДОНЕЗІЙСЬКИХ ЕКОНОМІСТІВ ВИЇХАЛА на конференцію до Амстердаму в Голляндії, яка відбудеться в другій половині цього тижня з участю Австралії, Бельгії, Канади, Данії, Нової Зеляндії, Міжнародного Монетарного Фонду й Азійського Банку для Розвитку. Індонезія старається за нову позику у висоті 160 мільйонів долярів. Хоч це розмірно невисока сума на міжнародну мірку, проте кредит Індонезії надшарпаний і обмежений: вона завинила кругло 1 більйон дол. вільним державам і другий кругло один більйон дол. комуністичним — внаслідку недбалої і розтратної господарки президента Сукарна. Відколи його відсунули від фактичної влади, всі ті кредитори погодилися, щоб Індонезія сплачувала свої борги у пізнішому терміні.

СТІННІ ГАЗЕТИ У ПЕКІНГУ ПРОГОЛОСИЛИ вістку, що президента Комуністичного Китаю Лію Шаочі і генерального секретаря компартії Тенга Гшіао-пінга Мао Тсе-тунг і його кліка відсунули від влади, не чекаючи рішення партійного конгресу. У тих стінних газетах продовжується кампанія „червоногвардійців" проти дійсних і здогадних противників Мао Тсе-тунга. Ті стінні газети є насправді єдиним джерелом інформацій про події в комуністичному Китаї, а переводіє їх японська преса.

ДВОХ РЕДАКТОРІВ ОДНОГО ЖУРНАЛУ В ІЗРАЇЛІ ЗАСУДИЛИ на тайний судовий розправі по році в'язниці за статтю, яка в заголовку натякнула на скандал, подібний до вбивства марокканського політичного втікача в Парижі, пов'язаний ніби-то із шпигунською роботою Ізраїлю. Ізраїльська преса обурена, що про арештування тих журналістів вона дізналася з „Ню Йорк Таймса", при мовчанці ізраїльських властей.

КЕРІВНИЙ ЩОДЕННИК У СТОЛИЦІ ПІВНІЧНОГО В'ЄТНАМУ „НЬЯН ДАН" ЗАПЕВНЯЄ, що „цілий нарід" в Америці веде „щораз гострішу боротьбу проти війни Джансона" у В'єтнамі. Тому даний часопис, який віддзеркалює погляди свого уряду, переконаний, що З'єднані Держави „мусять програти" та що мусять вигравати комуністи. Названий часопис твердить, що „мільйон католиків, протестантів і жидів перевели піст у 412 містах у 37-ох стейтах" на знак протесту проти „В'єтнамської війни Джансона".

„КОМСОМОЛЬСЬКАЯ ПРАВДА" ВИКОРИСТАЛА ДИСКУСІЮ В Американській пресі довкола діяльности Центральної Розвідчої Агенції (CIA) для атаки проти американської Крайової Студентської Асоціації, членам якої закидає „довгу листу дій з печаттю Розвідчої Агенції". Большевики згори вже підготовляють ґрунт під переслідування американських студентів, які приїздитимуть до СССР в характері стипендистів чи туристів.

МІЖ СИРІЄЮ ТА ІЗРАЇЛЕМ ЗІРВАНО переговори про заключення в майбутності прикордонних сутичок. Однаково Ізраїль, як Сирія вважають, що кожна з тих держав має монопольне „право" управляти землею в демілітаризованій смузі. На цьому пункті вони не могли погодитися. Три дні тому знову один сирійський вояк забрив на територію Ізраїлю, де його застрілили.

ГУБЕРНАТОР РОМНІ ВИГРАВ ПЕРЕГОНИ...

Губернатор стейту Мишиґен, Джордж Ромні, про якого вже від деякого часу говорять як про республиканського кандидата на президента ЗДА в найближчих виборах, перебуває тепер на відвідинах на Алясці і критичними заявами відносно політики уряду президента Джансона, головно відносно війни у В'єтнамі, посередньо потверджує здогади про можливість його кандидатури на черговою мешканця Білого Дому. Перебуваючи на Алясці, губернатор Ромні (на фото по правому боці) вже виграв одні перегони: на санчатах і псами змагаючись із губернатором Аляски Волтером Гікелем. На санчатах сидять дружини обидвох губернаторів.

Арештування в справі змови на вбивство Кеннеді відбудуться за кілька місяців

Ню Орлінс, Луїзіяна. — Окружний прокуратор Джеймс Гаррісон заявив 20-го лютого, що арешти в справі виявленої ним змови на вбивство президента Кеннеді зможуть відбутися аж за кілька місяців, а не за кількох тижнів, як він повідомив два дні вчасніше. Це відкладення цієї справи на кілька місяців сталося тому, що місцеві часописи завчасно подали про це вістку, і внаслідок цього треба відкласти арештування тих, які брали участь у змові на вбивство президента Кеннеді разом із Лі Гарві Освалдом. Прокуратор Гаррісон відбув пресову конференцію з 40 журналістами, але відмовився дати подробиці про цю змову на вбивство Кеннеді, про яку він два дні повідомляв. Але один урядовець із окружної прокуратури виявив журналістам, що змовники спочатку плянували, щоб Освалд вбив комуністичного диктатора Куби — Фіделя Кастра. Коли Освалд не дістав візи на в'їзд до Куби, тоді змовники вирішили, щоб Освалд вбив президента Кеннеді. Але така теорія не є новою для членів Комісії Воррена, бо вони про неї знали, коли працювали в цій Комісії цілий 1964-ий рік. Подається навіть прізвище тієї особи, яка мала б бути заарештована як учасник змови на життя президента Кеннеді. Але і про це знали члени Комісії Воррена, як теж і це, що цей „змовник" не бачив Освалда кілька місяців перед вбивством Кеннеді, і що він зовсім не був членом жадної змови. Але прокуратор Гаррісон твердить, що і агенти ЕфБіАй і Комісія Воррена не використали і не оцінили належно тих даних, які відносяться до цієї справи. Гаррісон заявив, що ніхто з запідозрених ним осіб не є американським урядовцем, ані не є аґентом чужої держави.

„Світ відчуватиме втрату Оппенгаймера" — президент Джансон

Вашингтон. — Президент Джансон в окремій заяві з 20-го лютого хвалить померлого фізика д-ра Роберта Оппенгаймера, називаючи його генієм, брак якого цілий світ буде довго відчувати. Президент заявив, що смерть цього науковця його глибоко засмутила, бо Оппенгаймер був одним із тих, які причинилися до винайдення атомової бомби та до того, що атомова енергія служитиме людству і до мирних цілей, як вже воно і тепер діється. Оппенгаймер був одним із тих великих науковців, казав Президент, але і великим гуманістом, який старався зробити світ ліпшим.

18-го лютого вечері вістка про смерть Роберта Оппенгеймера засмутила всіх його наукових співробітників, приятелів і науковців-спеціялістів від атомової енергії. Д-р Оппенгаймер — це піонер в ділянці продукції атомової енергії, бо він був одним із батьків продукції першої атомової бомби, якої вперше ужито в Японії, і яка допомогла закінчити другу світову війну в травні 1945-го року. Приятелі і науковці вважають Оппенгаймера генієм в науковій ділянці, гуманістом найвищої кляси та ідеалістом і чарівною людиною у співжитті з людьми. Голова Комісії Атомової Енергії д-р Гленн Сіборґ сказав про цього науковця, який помер у 62-му році життя від рака вже пістряка, таке: „Всі люди і весь науковий світ зазнали величезної втрати зі смертю д-р Оппенгаймера. Він був одним із найбільших теоретичних фізиків цього віку". Колишній голова Комісії Атомової Енергії Дейвид Е. Лілієнтал заявив: „Світ втратив шляхетного духа, який об'єднував в собі поезію і науку". Оппенгаймер був проти продукції водневої бомби зі зглядів гуманітарних. Він не хотів прикладати рук до знищення людства, і домагався, щоб не продукувати водневих бомб. Але ЗДА не могли на це погодитися, бо їх вороги продукували б цю жахливу бомбу, не зважаючи на це, що робить ЗДА. За президента Айзенгавера в 1954-му році дійшло було до того, що Оппенгаймерові не дозволили з огляду на безпеку країни на вступ до атомової лябораторії. Він був професором Заавансованих Студій при Принстонському університеті. В 1963-му році регабілітовано Оппенгаймера і він дістав із рук президента Джансона найвищу нагороду Комісії Атомової Енергії — Нагороду ім. Фермі, яка становить $ 50.000. Оппенгаймер народився 22 квітня 1904 р. в Ню Йорку.

Президент знову відмовляється припинити бомбардування Північного В'єтнаму

Вашингтон. — Президент Джансон заявив у розмовах з кругло сотнею американських фармерських лідерів під час обіду з ними у Білому Домі, що він не припинить бомбардування Північного В'єтнаму, якщо Північний В'єтнам не дасть з свого боку відповідного доказу доброї волі. Президент заявив, що односторонне остаточне припинення бомбардування Північного В'єтнаму було б похоже на того легкодуха, що виймає набої з кріса в обличчі ворога й запрошує його цим — стріляти. Президент заявив теж, що до цього часу не було поважної ні одної познаки, що комуністи у В'єтнамі готові переговорювати над справедливим мирним закінченням війни. Президент підкреслив, що ніякий натиск з-зовні не змінить того його становища. Водночас наспіли відомості, що Комуністичний Китай наполягає на північно-в'єтнамський уряд, щоб той не погодився приступити до мирних переговорів тільки за ціну припинення летунських атак проти Північного В'єтнаму, а далі стояв на становищі, що це може статися лише тоді, коли американські війська будуть відкликані з В'єтнаму і таким чином Америка припинить свою „агресію".

ЗДА посилять атаки проти протилетунської оборони в Північному В'єтнамі

Вашингтон. — З Пентагону півофіційно поінформовано пресу, що американське летунство з більшою силою побороватиме протилетунську оборону в Північному В'єтнамі, встановлену при видатній допомозі совєтських військових фахівців та совєтської зброї. За даними американської розвідки, Північний В'єтнам має тепер коло 120-150 протилетунських ракетних вихиденьі кругло 6.500 протилетунських гармат, з яких коло 1.200 користуються радаровою системою, що помагає скеровувати вогонь докладно в сторону американських літаків. До цього часу американське летунство втратило над Північним В'єтнамом 475 літаків. Рахуючись з такою сильною протилетунською обороною Північного В'єтнаму, американське летунство у В'єтнамі буде надалі розпоряджати також ракетами типу „Шрайк", питоменністю яких є те, що вони використовують ворожий радар для поцілювання даних ворожих летунських становищ. Це примушує ворога вилучати радари сигналізації, коли наближуються атакуючі літаки, а це в свою чергу послаблює оборону і збільшує безпеку атакуючого летунства. Одна ракета „Шрайк" коштує 10.000 дол., однак один бойовий літак коштує півтора до два мільйони долярів, ото ж стосування ракет „Шрайк" „виплачується". В початковій стадії американської продукції є нові ракети, звані „Антирадарними" і американське командування плянує вислати їх також на В'єтнамський фронт, що станеться в другій половині цього року.

Конференція роззброєння у Женеві має труднощі на самому вступі

Женева. — Міжнародна конференція роззброєння, яка офіційно відновила свої наради у вівторок 21 лютого ц. р., стрінула на самому вступі перешкоди, які примусили обмежити перше засідання до формалістики без ділових нарад. Загально вважали, що на тому засіданні американський представник Вільям Фостер і совєтський представник Алексей Рощін пред'являть узгіднений між ними проєкт нового договору проти поширення атомової зброї. Тим часом Рощін несподівано заявив Фостерові на їх зустрічі в минулу неділю, що СССР має застереження щодо двох пунктів, раніше вже устійнених: про „співвласництво" німців атомової зброї через їх участь у союзі з атомовими державами та про міжнародну контролю над атомовими реакторами й лябораторіями. Виявляється, що не тільки Західня Німеччина, Італія, Японія і Індія лякаються, що така міжнародна контроля відчинить двері совєтському промисловому шпигунству, але й Совєти не хочуть допустити на свою територію представників Міжнародної Агенції Атомової Енергії, яка є агенцією Об'єднаних Націй. Рощін заявив, що мусить виждати нових інструкцій з Москви, а це знову поставило долю Женевської конференції і Женевського договору під знак запиту.

Німецькі комуністи скасовують у законі єдність німецької нації

Берлін. — Східня Німеччина прийняла новий закон про громадянство, за яким кожний, хто мешкав у Східній Німеччині до 7-го жовтня 1949 року, себто дати проголошення так званої Німецької Демократичної Республіки, отже підсовєтської зони Німеччини, є її громадянином. На цій основі Східня Німеччина зголошує „право" до всіх тих мільйонів, які втекли на захід, до Західньої Німеччини чи до Західнього Берліну, а кожний такий втікач, вернувшись, наприклад для відвідин своєї родини, до Східньої Німеччини, підлягає арештуванню і покаранню, як „зрадник". Водночас устійнено у тому новому законі про громадянство, що офіційно скасовано термін „німець" на означення громадянина Східньої Німеччини, а названо: „громадянин Німецької Демократичної Республіки". Також і ця „державна" назва має бути внедовзі змінена на „Соціялістична Німецька Демократична Республіка", задля підкреслення, що Східня Німеччина належить до „соціялістичного" табору.

Британія обмірковує можливість відкликання своїх військ з Німеччини

Лондон. — Британський уряд стурбований заявою західньо-німецького міністра фінансів Франца Йосифа Штравса, що Німеччина відкликає свою оферту щодо закупна в Британії товарів на суму 88 мільйонів дол., що мало бути частинною рекомпенсатою за кошти утримання британського війська в Надренії. Речник західньонімецького уряду заявив, що та оферта не важна тому, що на неї не погоджувалася Британія. Насправді, Британія торгувалась за вищу квоту, бо кошти утримання британських 55.000-го війська на території Німецької Федеративної Республіки становлять 263 мільйони дол. річно. Тепер Британія стала перед дилемою, чи не відкликати свого війська з Німеччини, на що особливо голосно наполягає ліве крило робітничої партії в Британії — Партії Праці.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

У ДІТРОЙТІ КУЛЬТУРНО-ГРОМАДСЬКИЙ КЛЮБ ВІДКРИВ ВЛАСНУ ДОМІВКУ

В п'ятницю, 17-го лютого ц.р. у Дітройті відбулося урочисте відкриття домівки Культурно-Громадського Клюбу. В чепурно улаштованих кімнатах приміщено постійну галерію образів наших мистців. Пока є образи Л. Гуцалюка, Я. Гніздовського, А. Грищенка, Б. Крюкова, М. Мороза, Е. Козака і його синів Юрія та Яреми. Окрему кімнату відступлено гурткові молодих мистців Дітройту, серед яких є добрі та надійні таланти. Домівку відкрив, при вщерть виповнених кімнатах, коротким словом голова Е. Козак. Відтак о. Д. Височанський посвятив кімнати, покропивши свяченою водою всі кутки і закутки, щоб у них, як казав голова, „не загніздужувалися жодні біси незгоди, чи інші хвостаті репрезентанти нашої національної злости". По офіційному відкритті гості до пізнього вечора оглядали образи і розважали себе при столиках розмовою та кавою з солодким. У Дітройті дуже відчувалося брак такого клюбового приміщення і є надія, що тепер так мистецьке, як і товариське життя на багато пожвавиться.

ДО АВСТРАЛІЇ ПОВЕРНУЛИСЬ УКРАЇНСЬКІ КОЗАКИ-ТАНЦЮРИСТИ

Сідней. — Ще 10 грудня минулого року до Австралії прилетіли козаки - танцюристи (кубанці) Мистецької Групи В. Коваленка, який виступає разом з братами Ол. і Миколою Кумпанами. Поза Австралією вони пробули 7 з половиною років, виступаючи майже у всіх більших містах Зах. Европи, ЗДА і Канади, як українські козаки — мистці танцю. Лише в Лос Вегас вони виступали перед глядачами та через телевізію понад півтори тисячі разів. Мистці всюди підкреслювали свою українськість, відмовляючись виступати там, де їх хотіли представити, як „російських козаків".

КЛІВЛЕНДСЬКИЙ ХОР „ДНІПРО" ВЛАШТУЄ ШЕВЧЕНКІВСЬКУ АКАДЕМІЮ

Янгставн, Ог. (ом-к) — Заходами місцевого Відділу УККА, тут відбудеться в неділю, 19-го березня, Шевченківська Академія, що її на запрошення Відділу влаштовує клівлендський Хор „Дніпро" під керівництвом Е. О. Садовського. Хор виступить у жіночому, чоловічому та мішаному складі з багатою програмою пісень українських композиторів до слів Т. Шевченка. Святкову доповідь на Академії виголосить д-р Тарас Антонович з Клівленду. — Українська громада Янгставну нетерпеливо очікує дорогих гостей.

ФІЛЬМ „ЖОРСТОКІ СВІТАНКИ" В ШИКАГО

Шикаго (С. Г.) — УФ-Клюб з Ошави висвітлить в Шикаго, в залі Дому СУМА, новий кольоровий, довгометражний фільм „Жорстокі Світанки" за романом С. Любомирського. Фільм вийшов у 25-ліття постання УПА і темою його є боротьба УПА з ворогами України. Висвітлювання фільму почнеться в суботу, 25 лютого, і триватиме цілий тиждень, до 3-го березня включно.

ЛІТЕРАТУРНИЙ ВЕЧІР МИКОЛИ ПОНЕДІЛКА

Ірвінгтон. — У суботу 25-го лютого, о год. 8-ій веч., в залі парафії св. Тройці в Ірвінгтоні при 836 Лайонс авені, відбудеться Літературний Вечір Миколи Понеділка, при співучасті Віри Яворської (сольоспів). Акомпаніямент проф. Симона Вожаківського.

ДВОТИЖНЕВИК „УКРАЇНЕЦЬ В АВСТРАЛІЇ" ВІДЗНАЧИВ 10-ЛІТТЯ

Сідней, Австралія. — Незалежний ілюстрований двотижневик „Українець в Австралії", що виходить у м. Сідней, святкує десяту річницю своєї появи спеціяльними побільшеними числами, з багатьма ілюстраціями та фотознимками з життя української громади у тій країні. З нагоди річниці, Редакція одержала багато привітів від установ і окремих осіб. Крім двотижневика „Українець в Австралії", у тій країні виходить тижневик „Вільна Думка".

ПРЕОСВ. КИР АНДРІЙ САПЕЛЯК У ТОРОНТІ

Торонто. — Владика Української Католицької Церкви в Аргентині Кир Андрій Сапеляк, відвідуючи Канаду, загостив до Торонтської спархії.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

ЇХ НІХТО НЕ БАЧИТЬ...

У пресі УССР знову з'являються заклики краще вивчати мову. З'являються вони при різних нагодах і під різними „соусами". Ось приклад з „Молоді України" від 15 лютого: „Раніше в університетах, в тому числі і в нашому, важливого значення надавали ораторському мистецтву. Обов'язковим було викладання риторики. Нині ця традиція забута. Студенти висловлюють свої думки (на семінарах, на комсомольських зборах, на диспутах) розтягнуто, богатослівно, не здбаючи про стиль, точність і блиск фрази. Чому? Їх ніхто не вчить думати і дбати про точну, образну, соковиту мовну систему".

ЛІКАРІ-ПРОПАГАНДИСТИ

„Рад. Україна" від 15-го лютого розповідає в рубриці „Україна і світ" про двох лікарів із Львова, Юрія і Валентину Сайдаковських, які нібито добровільно поїхали на працю в Ґвінею, на заклик „Демократичної партії". Газета стверджує, що тепер у незалежній Ґвінеї „радянських лікарів можна стрінути і в найбільшому госпіталі ґвінейської столиці, і в госпіталі „Бале", і в невеликих лікарнях". Після праці совєтські лікарі зустрічаються з місцевими ґвінейцями і займаються комуністичною пропагандою: „До глибокої ночі не затихають розповіді про Радянський Союз".

ФОТОГРАФ ЧАСУ

У м. Сумах інженери заводу електронних мікроскопів та електроавтоматики сконструювали електронну кінокамеру, що може вдень і вночі фотографувати до 10 мільйонів кадрів на одну секунду — з дійсно космічною швидкістю. Такі світлини знаходять практичне применения в астрономії, під час вивчення розпаду твердих тіл, у спектрографії, самозрозуміло — у військовій техніці, про яку не згадує журнал „Україна" ч. 4, з січня ц. р.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Світ очікує повної правди

Скритовбивство президента Джана Фіцджералда Кеннеді, 35-го президента ЗДА, пам'ятної „чорної п'ятниці'' 22-го листопада 1963-го року в місті Далласі, в Тексасі, називають „злочином століття''. Не диво, що вже, мабуть, цілу бібліотеку можна скомплектувати з книжок і матеріялів про цей злочин та його виконавця, включно із 26-ма томами звіту Комісії Воррена, яка з доручення президента Джансона зібрала й опублікувала ввесь доступний матеріял у тій справі. Одним із головних стверджень цієї комісії є те, що не існує жадного доказу, нібито виконавець злочину, Лі Гарві Освальд, був у якійсь змові з іншими особами, отже лише він сам задумав і виконав цей злочинний плян.

Громадська думка, як в Америці, так і світі, поставилася з резервою, а то й явним недовір'ям до стверджень Комісії Воррена, зокрема, що вбивник не мав ніяких спільників. Скептично поставився до цього ствердження і окружний прокуратор міста Ню Орлінсу в Луїзіяні, Джін Ґаррісон. Познайомившись із звітом Комісії Воррена щодо перебування Освальда в Орлінсі впродовж шести місяців безпосередньо перед убивством президента Кеннеді, Ґаррісон почав додаткове слідство, і тепер цю справу виявила місцева газета, а Ґаррісон її потвердив.

Джім Ґаррісон, на підставі переведеного в Ню Орлінсі слідства, заявляє, що вбивство президента Кеннеді пляновано власне в тому місті, і що Лі Гарві Освальд „поза всяким сумнівом'' мав спільників. Далі він твердить, що прокуратурі в Ню Орлінсі відомі імена змовників, що незабаром будуть переведені арешти, і він сподівається засудів. З натяків прокуратора Ґаррісона можна здогадуватись, що в змову на життя президента Кеннеді були замішані кубинські комуністи, хоч цього він виразно не сказав.

Сьогодні важко передбачити, який перебіг і з яким кінцевим результатом матиме заповіджене дальше слідство. Одне певне: окружний прокуратор не переказує і не потверджує пліток та здогадів. Він мав поважну причину, коли починав додаткове слідство, і він мусить мати поважні докази для своїх теперішніх тверджень. Америка і світ нетерпляче очікуватимуть виявлення повної правди про злочин у Далласі, що його називають „злочином сторіччя''.

Шпигунство і політика

Протягом якого тижня вся американська преса повна вісток і коментарів на тему субвенцій, що їх Центральна Розвідча Аґенція (СІА) приділяє різним організаціям, зокрема і особливо Крайовій Студентській Асоціяції, використовуючи їх для своїх цілей. На цю тему появились уже десятки інтерв'ю, заяв, вірних та сумнівних ревеляцій і безліч коментарів. Розбурхав цю бурю ліво-ліберальний журнал „Рампартс'' у Сан Франсіско, який „спеціялизується'' у політичній сенсаційності.

Вся дискусія ведеться насправді довкола питання: чи державна аґенція, головною ціллю якої є збирати засекречені інформації про чужі країни, повинна займатися такими справами на терені З'єднаних Держав, які належать до ділянки політики. Напівофіційні речники цієї аґенції, обороняючи, наприклад, справу фінансування студентських делеґатів на різні міжнародні з'їзди, твердили, що вони робили це для того, щоб ті з'їзди не були опановані комуністами, які приїздять з комуністичних країн державним коштом. Сенатор Джевітс висловив погляд, що така діяльність не має причин до засекречування, інші коментатори твердять, що треба було б зорганізувати для таких цілей приватний капітал.

Однак, сучасної розвідки вже не можна вести такими примітивними способами, як це робилось раніше. Вона вимагає плянування на далеку мету і майстерного творення сіті інтриґ та змов, які зазублюють внутрішні справи з закордонними. „НЙ Таймс'', наприклад, несправедливо закидає СІА вину у трагічній невдачі висаду кубинських повстанців у Свинячій затоці 17 квітня 1961 року: підготову до того висаду роблено з відома президента Айзенгавера, а завинили тільки ті ліберальні дорадники президента Кеннеді, які намовили його не давати повстанцям летунської допомоги. СІА засновано під час холодної війни в 1947 р. Холодна війна ніби назверх скінчилась — але не скінчилась для розвідки. Тому навіть критичні коментатори у цій справі признають, що СІА „за своєю природою мусить діяти в темряві'', а тільки домагаються більшої контролі над його діяльністю.

Ціла справа, як по своїй суті, так і розголосі, ще далека від повного з'ясування, що дозволяло б і на ясні, об'єктивні висновки. Президент призначив тричленну Комісію для розгляду фактичного стану. Безперечними залишаються, мабуть, вже тепер правди: така установа, як СІА державі потрібна й необхідна, — між розвідчою працею та політикою таки повинно бути розмежування, і — врешті — надмірне розголошення всієї цієї справи, підхоплене із зрозумілих причин большевицькою пропаґандою, навряд чи приносить користь Америці.

А. Заплітний

КОНСУЛЯРНА КОНВЕНЦІЯ

(1)

Сама по собі дрібна справа покликання до життя совєтських консулятів у ЗДА і американських в СССР хвилює американське громадянство і має вже свою історію.

Ще в червні 1964 р. узгіднили її уряди в Москві і Вашинґтоні. Від того часу чекає вона на ратифікацію Сенатом ЗДА і відповідним органом в СССР. Вона стала голосною через те, що американське громадянство знає, що, крім секретних аґентів, також московські дипломати займаються шпигунством, а до того ще постанови цієї конвенції дають совєтським консулам та їхнім помічникам право дипломатичної недоторкальности на рівні з амбасадорами, тобто їх не можна буде арештувати та судити навіть за найбільші злочини.

Доля конвенції була перерішена, коли директор ЕфБіАй Е. Гувер заявив перед конґресовою комісією в 1965 році, що вона побільшить загрозу для внутрішньої безпеки держави. Не було сумніву, що така всіми поважана особа як директор Гувер, який докладно обізнаний із шпигунською діяльністю комуністів, проти цієї конвенції.

Щоб її рятувати, урядові чинники звернулися до Е. Гувера з офіційним запитом, чи він проти ратифікації. Директор ЕфБіАй відповів, що він не має права встрявати в політичні справи і не може давати оцінки, чи конвенція добра чи зла. У приватному листі до сенатора Мундта він заявив, що не змінив свого погляду на цю справу.

Ті самі чинники звернулися до директора Гувера із запитом: якщо совєтські консуляти почнуть діяти в ЗДА, чи спроможне буде ЕфБіАй наглядати над ними так, що їхня діяльність не принесе шкоди державі? Відповідь була позитивна. Тоді в Державному Департаменті вирішили, що головна перешкода відпала, і в Сенаті знайдеться більшість двох третіх голосів, потрібних для ратифікації.

Голова сенатської комісії закордонних справ зарядив переслухи. Державний секретар Раск і деякі вищі урядовці заявились за затвердження конвенції, вказуючи на те, що вона дасть належну охорону американським туристам в СССР, бо в конвенції включена постанова, згідно з якою совєтська влада зобов'язалася протягом трьох днів повідомляти консула ЗДА про арешт американських громадян, а протягом чотирьох днів дати йому можливість відвідати арештованого.

Справа шпигунства під час миру не грає такої великої ролі, як під час війни, отже ця конвенція є властиво приязним жестом і має на меті поменшити напруження між ЗДА та СССР.

Далі були переслухані колишній амбасадор в СССР Кеннан і колишній амбасадор в Японії Рейшавер.

Проф. Кеннан, знаний із своїх русофільських симпатій, подавши коротку історію комуністичного руху від 1917 р., твердив, що міт про монолітність світового комунізму не має основ, що, крім СССР, є вже й інші комуністичні центри, як червоний Китай та Юґославія, які йдуть своїми окремими шляхами. Особливо великі зміни, сказав він, помічаємо в „Росії'', бо хоч там залишилось багато фанатичних прихильників Леніна і жорстоких метод Сталіна, ідеологія заникає, серед населення бере верх бажання жити так, як живуть люди в інших державах. Він закінчив твердженням, що „врешті-решт російський та світовий комунізм стане таким, яким ми самі його зробимо''.

Проф. Рейшавер представив свій погляд на В'єтнамську війну в дещо злагідненому, ліберальному шаблоні.

Першим свідком опозиції був переслуханий 3-го лютого ц. р. представник Американського Леґіону в особі Воррена МекДоналда. Він поставив членам комісії, а через них і всьому Сенатові та американській нації чотири запити з проханням дати на них відповідь, бо Американський Леґіон, дослідивши їх на трьох своїх конвенціях в 1964, 1965 і 1966 роках з участю 3.000 делеґатів, що репрезентують 2,500.000 членів, одноголосно прийняв резолюцію, в якій виявив свою неґативну поставу до консулярної угоди.

Перший запит: чи є доцільним для американської закордонної політики укладати якраз тепер будь - які угоди з державою, що дає масивну військову допомогу третій державі, яка є в стані війни із ЗДА? Другий запит: чи в інтересі ЗДА встановлювати в їх містах консуляти держави, яка поставила своїм першим завданням повалити американську владу? Третій запит: чи передумано і перевірено цю справу всесторонньо? Четвертий запит: чи взято до уваги всі наслідки цієї угоди і чи усталено, які користі з неї матимуть ЗДА та СССР?

Ми глибоко переконані, сказав Воррен МекДоналд, що, противлячись ратифікації, ми діємо в згоді з нашими принципами і підкреслюємо загрозу арт. 19, що ним наділено совєтські консуляти правом дипломатичної недоторкальности.

(Закінчення буде)

Ярослав Курдидик

ПЕРЕД ЗУДАРОМ ДВОХ ВЕЛЕТНІВ

Серед непроглядної гущі вісток дуже важко виловити насправді речеві та реальні відомості про щораз більше загострення відносин між двома велетнями — СССР і Китаєм. Американські і европейські військові коментатори згідні в одному: від самого початку В'єтнамської війни Москва розраховувала на зудар між Китаєм та ЗДА і згідно з цим розрахунком приготовлялася обсадити негайно Манджурію і Сінкіянґ. Щоб мати відповідне стратегічне запліччя, большевики протягом останніх років вклали в розбудову Далекого Сходу понад 75 мільярдів рублів. Очевидці-кореспонденти стверджують, що за той час деякі невеликі далекосхідні селища перетворено на потужні технічні осередки.

Тим часом в американській ліберальній пресі не перестають кричати всякої масти пацифісти про негайне „перемир'я за всяку ціну''. Всі ці „голуби миру'' не можуть зрозуміти простої істини, що це перемир'я прийшло б для ЗДА в період їх щораз більших воєнних успіхів, у період, коли допомога для Північного В'єтнаму помітно слабшає. А пояснюється це тим, що китайці починають робити большевикам щораз більші труднощі у перевозі через свою територію зброї та амуніції. І до того ж сам Китай опинився на межі революційно - політичного разгардіяшу.

З американського боку не видно ніякої конкретної підготови до конфронтації сил з Китаєм, зате напруга між СССР і його недавнім „ідеологічним побратимом'' дійшла до апогею. І ось тепер військових фахівців цікавить питання: якою збройною силою боронила б Москва проти Китаю свої далекосхідні простори, які розтягнулися на 12 мільйонів квадратових кілометрів. На тих просторах, беручи їх кругло від Уралу до Владивостоку і від Північного бігуна до південних кордонів Китаю, живе лише 20-25 мільйонів населення, якому, очевидно, не під силу було б стримати 750 мільйонів китайців.

Думки японських мілітарних коментаторів покриваються із думками нашого знавця далекосхідніх відносин І. Світа про те, що совєтська далекосхідня залізниця вже тепер має дошкульно відчувати переобтяження, бо мусить пропускати по своїх рейках не лише військові транспорти, їхнє постачання та далекосяжні ракети з їх викиднями, але й справлятися з такими труднощами, як постійне скріплювання мостів та рейок, побудованих багато років тому.

Згідно з інформаціями американської розвідки, протягом останніх двох років в обшир Сибіру перекинуто 32 дивізії. Всі вони моторизовані, з автоматичною зброєю і пальне та амуніцію для них доводиться тягнути аж із Москви та інших індустріяльних осередків европейської частини СССР.

Японські військові фахівці вважають, що основною силою, якою большевики зрівноважували б бойову потенцію своїх суходільних військ з китайськими, мало б бути летунство, ракети і фльота, передусім 120-150 підводних човнів, з-поміж яких 25 можуть вистрілювати з надводної позиції ракети на віддаль 300-500 миль. Головними базами для совєтських підводних човнів є порти в Петропавловську і Находці, за 75 миль від Владивостоку, яка ще 12 років тому була звичайною рибальською оселею. На мапі, яка появилася в японських публікаціях, позначено совєтські летовища і ракетні викидні в околицях таких міст: Маґадан, Охотськ, Петропавловськ, Совєтська Гавань, Хабаровськ, Владивосток, Бєлоґорськ, Блаґовєщенськ і Корсаков.

Окрему увагу приділяють японські військові фахівці Камчатці, уважаючи, що з стратегічної точки зору цей півострів із широко розбудованою сіткою підземних тунелів може встоятися проти кожної зброї. Камчатка готова стати не лише оборонною, але й випадною базою проти Китаю. В японських публікаціях подано також надзвичайно цікаву совєтську ракетно - нищівну схему у відношенні до Китаю. Як виходить з тієї схеми, на випадок війни, большевики передусім паралізували б цілу Манджурію і навіть околиці Пейпінґу із ракетних баз в Корсакові, Петропавловську і Хабаровську.

Є вістки, що на самій тільки Камчатці під сучасну пору приблизно 60.000 в'язнів і т. зв. „вольнонаймних'' будують різного роду укріплення та силоси для ракет. А в цілому СССР іде патріотично підмащена пропаґанда, яка намагається зробити із Сибіру рай на землі, що чекає на кожного, готового туди переселитися. Очевидно, в першу черґу заманюється на Сибір молодь.

Американські воєнні фахівці розцінюють відношення совєтських і китайських суходільних військ на Далекому Сході, як 1:15 в користь Китаю. Натомість у летунстві і атомовій зброї перевага Москви цілковита. В американських мілітарних колах уважають, що можливість зудару між СССР і Китаєм щораз більше загострюється, і цим пояснюється послаблення протиамериканської пропаґанди на терені Китаю. Скеровується її тепер в першу черґу на внутрішнє замирення та на моральну мобілізацію проти Москви.

ГНОМ

„Гном — це реальна істота''...
Ігор Костецький

— Хто жадає перевернути
світ догори дном?
— Гном.
— Хто хоче всіх, що не пишуть „камбрбум'', накрити, як мокрим рядном?
— Гном.
— Хто збирається редаґувати твори, написані
Іваном Франком?
— Гном.
— Хто боронить двомовність в Україні разом
з Бажаном?
— Гном.
— Хто вибілює комунізм
словесним ... вапном?
— Гном! Гном!!

ЯРЕМА ПЕРЕБИПНІС

І. Світ

ПРО ДОБРОДІЙНІ МАРКИ УССР

У „Свободі'' з 11 лютого ц. р. зреферовано статтю з київського журналу „Україна'' за грудень 1966 р. про „перші і єдині марки, що їх випущено було в Україні, в Києві, у 1923 р. з українськими написами. Після тих марок Москва вже ніколи не погодилась на випуск марок в Україні..." Далі написано, що „ці марки владою не були допущені до населення, себто не були в обігу''.

Маємо враження, що реферував цю статтю з „України'' не філателіст, обізнаний з українськими марками, бо в ній є кілька помилок.

З чотирьох серій цих марок тільки на одній є портрет Т. Шевченка в шапці. Інформація, що ці марки не були в обігу, не відповідає правді.: їх довший час продавали в Україні і вживали для поштових пересилань, а гроші, за них одержані, передавали до фонду голодуючих. Адже відомо, що тоді якраз був голод в Україні та в деяких частинах надволзьких губерній. В РСФСР також випускали тоді марки з добродійними цілями.

У своїй колекції я маю дві серії добродійних українських марок, одна не вживана, а друга зі штемплями „Харків'' та „Київ''; дати на тих штемплях тяжко відчитати.

Журнал „Український Філателіст'', що його видавав у Відні д-р К. Турин, в ч. 10-11 за 1928 р. містить їх кліші і кілька рядків відомостей про них німецькою мовою. В числі за жовтень 1929 р. В. Онишкевич з Харкова пише в цьому журналі у своїй статті: „В голодні роки, коли випущено добродійні марки для допомоги голодуючому населенню, на марці в 20 карб. поміщено портрет Тараса Григоровича. Не було нічого більш гідного, як у такі важкі хвилини, як 1923 рік, спом'янути доброго генія народу''.

У числі за січень - лютий 1931 р. на стор. 9 знаходимо таку цікаву нотатку: „Радянська преса повідомляє, що Народний комісаріят пошт і телеграфів порішив видати спеціяльні поштові марки для УССР''. Тоді мав бути проведений конкурс на рисунки тих марок, щоб показати „сучасну Україну, образно показати відродження та розквіт української культури та господарства''. Автор нотатки, подаючи цю вістку до відома читачів, зазначає, що „це будуть перші чисто поштові марки Радянської України. Дотеперішні були тільки поштово-добродійні''.

В одному з наступних чисел „Українського Філателіста'' читаємо нотатку із львівського „Українського Прапора'' з 30 квітня 1931 р. про пляни видання марок для України.

В ч. 11-12 за 1931 рік вміщено нотатку такого змісту: „Управління зв'язку України розписало конкурс на проєкти українських національних марок. За найкращі проєкти встановлено чотири премії: 1 000, 750, 600 та 450-350 карб. Остаточний термін надіслання проєктів 15 грудня ц. р.''.

Після цього повідомлення в журналі вже не було жадних згадок про цей проєкт.

У 1920-их роках я мав кілька кореспондентів в Україні, від яких дістав чимало українських марок з передруками тризубів, головно київських та харківських. Серед тих кореспондентів були згаданий вище д-р Онишкевич (Харків), Соколовський (Ростов над Доном), Дашкевич (Київ), який у своїх листах порушував також справу української мови та ін.

У каталозі поштових марок, випуск IV з 1927 р., під редакцією Ф. Чучіна, видання Радянської Філателістичної асоціяції, на стор. 95-97 є такі інформації про ці марки (даємо в українському перекладі): „Український Помгол. 1923 р. Червень. Добродійні марки в користь Центральної Комісії допомоги голодуючим при ВУЦВК. Написи по - українськи великими літерами: „УСРР'', „пошта'', „допомога голодуючим'' ,карб.''. Друк двокольоровий. Папір звичайний, з водними знаками. Ч. 1235 — Україна в боротьбі з голодом, ч. 1236 — Портрет Т. Шевченка, ч. 1237 — Боротьба селянина зі смертю, ч. 1238, –– Селянка роздає хліб голодуючим'',

Каталог подає ціни на всі марки, чисті та вживані, і окремо під числами 1239-1242 на марки без зубців. Наприкінці тексту надруковане: „Марки Українського Помголу друкувалися в німецькій державній друкарні''.

Під час сталінських чисток згадану вище асоціяцію зліквідовано, а її секретаря, члена партії Ф. Чучіна розстріляно за зв'язки з закордоном. В його каталозі зроблено першу спробу зареєструвати всі українські марки, видані за часів існування Української Народної Республіки. Можливо, що сучасним колекціонерам в Україні він невідомий.

В списку совєтських видань на 1967 р., на які приймається передплату закордоном, є журнал - місячник „Філателія в СССР''.

Не маємо точних даних, хто був автором рисунків тієї серії марок УСРР, але з їх характеру наш філателіст-маляр П. Холодний висловив думку, що, можливо, то був Середа, якому належать рисунки двох перших марок, виданих Українською Центральною Радою. Інші проєктував Ю. Нарбут.

АФП-КІО запрошує Рутера до переговорів в справі політичних розходжень

Бел Гарбор, Флорида. — Виконна Рада Американської Федерації Праці - Конґресу Індустрійних Організацій заявила, що вона розгляне всі закиди голови Спілки Автомобільних Робітників Волтера П. Рутера, коли він з'ясує свої погляди на форумі організації, це значить на її Виконній Раді. Досі Рутер критикував АФП-КІО в повідомленнях до преси, в публічних промовах та в листах, розсиланих до робітничих організацій. Виконна Рада АФП-КІО заявила, що вона не може реаґувати на таку акцію Рутера, який повинен з'явитися на форумі об'єднаної робітничої організації і там висловити свої побажання в справі робітничої політики. Голова АФП-КІО Джордж Міні відчитав окрему заяву в цій справі, яку одноголосно ухвалили всі 27 членів Виконної Ради. Міні повідомив журналістів, що Виконна Рада одноголосно прийняла заяву Рутера про виступ із Виконної Ради і тричленна комісія має запропонувати якогось робітничого провідника, який має зайняти пост, що його залишив Рутер. Гадають, що це становище займе голова Спілки Текстильних Робітників Вілліям Поллок. Журналісти запитували Міні, чи він думає щось більше зробити в справі замирення з Рутером, але Міні сказав, що це все, що АФП-КІО може зробити в цій справі, а решта залежить від Рутера.

ГОЛОС ПРЕСИ

ПРО МОЛОДЬ, ЦЕРКВУ І МОВУ

...„Наша молодь, розсіяна по широкому світі, повинна гуртуватися біля однієї Церкви, одного обряду. Існує наш український обряд, один із східніх обрядів, здатний із своєї природи до різних можливих пристосувань. Цей обряд повинен бути знаменом, засобом об'єднання всієї української молоді на нових місцях нашого поселення. Він повинен бути „українським'', себто мати в собі всі ознаки українства; далі, „східнім'', це є отвореним на всі потрібні застосування, якщо вони конечні. Літургійною мовою повинна бути мова щоденна, розговірна та щонайкраще зрозуміла, бо Св. Літургія це засіб нашої сполучености з Богом, більш аніж із людьми. Змагаймо до того, щоб нею була українська мова''.

(За статтею о. А. Федюка, ЧСВВ, у „Світлі'' ч. 2. 1967)

Ярослава Острук

ДІМ НА ПРОДАЖ

(гумореска)

(3)

Українець „з Киїф'' напевно був би довго славословив Україну, але його словник був малий, тож перейшов він на англійську мову, виявивши причину своїх відвідин.

— Мені прикро вам відмовити, але заслон на вікно не куплю, — сказала Покотилова.

— Цілий сабербан має заслони, тільки ще у вас вікно не заслонене.

— Навіщо було мені купувати дім з великим вікном і його заслонювати?

— Ви хочете багато світла? Засвітіть електричну лямпу на двісті ватів.

— Електрика не дасть того, що дає сонце.

— Хіба не все одне? Аби світилося.

— Так, але моя пальма ...

— Ви, місис, для своєї пальми жертвуєте ваші дорогі меблі. Вони вам за рік зливають. Ось дивіться, вже по кутах білі плями.

Покотилова з острахом зауважила на канапі кілька споловілих місць.

Аґент перейшов у наступ.

— Хіба тільки це вашій хаті грозить? У світлі електричної лямпи, прикритої абажуром, жінка видається найкращою. Ви, місис, бютифул, але при світлі лямпи будете ще кращою!

Арґумент, що рівнозначно був компліментом, почав діяти на самолюбність. Може справді при соняшному світлі більше видно всі косметичні заходи?...

Тим часом аґент переконував:

— Світло електричних лямп створює в домі бажаний, тихий, романтичний, повний любовних мрій настрій. Повернувшися з праці, чоловік попадає в безумство кохання і переживає другий гонімун... Ну, ви розумієте, що я думаю...

Пані Покотилова пригадала собі, що справді чоловіків афект до неї дещо змінився, він став холоднішим.

— Покажіть взірці, — врешті промовила.

На це слово, як закоханий хлопець на перше дівчини „люблю'', чекав аґент. Він витягнув з валізки найкращі матеріяли, і Покотилова вибрала заслону блідо-зеленого кольору в квіти. Вона боялася надто високого рахунку. Їх борги вдесятеро перевищували заробіток чоловіка.

Але аґент і цим разом знайшов переконливий арґумент.

— Ну, один доляр на тиждень... це небагато.

— Так, але на місяць це становить чотири доляри.

— Ну, а якби згубили або передали в крамниці один доляр?.. Чи раз таке трапляється? І чи дуже цим перейместеся?

— Обчисліть докладно рахунок.

Рахунок за заслони, враховуючи відсоток і податок, становив чотириста п'ятдесят долярів.

Покотилова тремтячою рукою підписала угоду.

— Один доляр на тиждень — небагато, — ще раз потішив аґент.

Добре кажуть: не вір аґентам. Цей вечір, а також декілька наступних, не принесли Покотиловій романтичного настрою, а вже про „гонімун'' у таких обставинах і мови не було. Чоловік, вернувшися з праці, аж за голову взявся. Новий борг! Чотириста п'ятдесят долярів!..

Вікно, закрите густою заслоною, не пропускало радісного сяєва сонця. Пропав прекрасний вид на довкілля, пальма похилила листя і жовкла.

Покотило помалу примирився, звикав до заслоненого вікна. Вечорами при світлі лямпи читав газету або дивився на екран телевізора.

Одного вечора, коли він залучив телевізію, жінка відразу вилучила її і поденервовано крикнула:

— Я вже з тою Пеппер не видержу! Я мушу її позбутися!

— Що сталося? Може знову хоче прислати тобі аґента?

— Як він ще раз прийде, я вижену його за двері!

— Не виженеш, бо кожний аґент — чародій. Знову щось купиш. Але скажи, врешті, що вона тобі радила?

— Щоб тільки радила! Ця жінка має якусь чортячу силу!.. Звеліла викинути пальму і купити на її місце штучну ... І я погодилася... Та щоб тільки на цьому скінчилося. Вона мене загіпнотизувала. Вона переконувала мене, що треба перемалювати кімнату на інший колір, а навпроти дзеркала повісити велику картину тропічного парку з фонтаном посередині. Це, казала, більше поширить кімнату і дасть ілюзію тропічної країни. Вона так переконливо говорила, що я, одурманена нею... знаєш що зробила?... Замовила малярів, і вони погодилися за двісті долярів намалювати картину, а цілу кімнату перемалювати на зелений колір... Скажи, як врешті позбутися її і малярів?..

— Гм... Що робити?... — чоловік безрадно похилив голову.

**

А другого дня вранці, коли сусідка Пеппер, як звичайно, спрямувалася до Покотилової, вона з здивуванням побачила перед її домом таблицю з написом:

Vacant. House for Sale
Immed. Possesion
(Кінець)

Степан Куропась

ШИКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Річні Збори Союзового Дому Шикаґо - Південь мали діловий хід. По звітах була довша дискусія на тему „Як притягнути до Дому більше людей і як здобути фінанси" на цю народну інституцію, що є єдиним безпартійним центром в цьому районі. Відділи УНСоюзу число 35, 220 і 259, що містяться в цьому домі, числять разом коло 1000 членів. Велика це сила і великий людський капітал, якби міг з'єднатися в один відділ, мав би ще більшу силу. Рішено посилити занедбану імпрезову сторінку, яка, на думку дискутантів, не лише оживить життя Дому, але придбає фінанси і нових членів УНСоюзу.

Нову Управу очолив гол. контр. Петро Пуцило. Дальшими урядовцями Дому стали фін. секр. 259-го відділу Юлія Бублик — як касир і М. Ридош — як секр. і керівник. Зборами проводив містопредсідник С. Куропась, а секретарював п. Слободян, новий голова 220 відділу.

Страшний Косар часто проріджує українські ряди нашого міста. Молодий 46-літній лікар д-р В. Калинюк, позірно здорова людина, впав жертвою цього косаря. Шкода молодого лікаря, а ще більше шкода, що два роки тому виступив з рядів УНСоюзу, разом з цілою родиною і дітьми, що мали „коледжові" грамоти!

Силу снігу пізнали шикаґовці під час останньої завірюхи, що тривала цілий тиждень. Протягом одного четверга 26 січня сніг пришпилив людей до своїх місць. Місто, його посадник, плуги, сіль, люди, автобуси і інша транспортація були безродними. В один день 27 цалів снігу досі у нас не бувало. А три дні пізніше прибуло знов 4 цалі, відтак сім. Весь рух у місті став. 6000 авт заблькували головні дороги, бо не могли виїхати. Люди кинулися на харчові склепи і розкупили хліб, молоко й інші продукти, бо довіз нових був неможливий. З лихоліттям снігу, грабіжники розбивали крамниці і вантажні авта та грабували, на що попали! Один район 50 хат по 15 мешкань завіяний снігом, став без води, харчів і опалу. Тому, що він не належав до міста, ані до іншої інкорпорованої одиниці, не мав ні звідки рятунку — самі люди створили „Самопоміч".

Рівночасно ми всі зрозуміли, як виглядав Наполеон під Москвою в 1812 р. зі своїм кінним транспортом, а як німецький ген. фон Бок зі 16 моторизованими дивізіями і 32 пішими! До снігу долучився тоді в 1942 році ще й генерал мороз, якого на щастя у нас в січні не було.

Одна „Сон Велі" в стейті Айдаго втішалася тоді снігом і збільшеною фреквенцією багатих лещетарів! —

Об'єднання Українських Педагогів ЗДА з осідком в Шикаґо влаштувало зустріч-нараду в суботу 4 лютого в авдиторії школи св. о. Николая. По офіційній програмі зустрічі, слові пані ц. Назаревич, голови ОУП, і програмовій доповіді мґр. М. Губчака, відбулася дискусія і мистецька програма у виконанні молоді — в кафетерії школи.

З доповіді і дискусії виходить, що українські педагоги здають собі справу з того, що справа винародовлення, асиміляції та мішаних подруж є загрозливою. Це великий поступ, бо ще донедавна наші деякі педагоги і вчителі та політики твердили, що такої загрози нема, що молодь є і буде з нами. Вони замикали очі на факти, а тішилися думками про те, як повинно бути, а не як є. В дискусії забирали слово теж позамісцеві педагоги як п. Сточанський з Дітройту, пані Любинецька з Клівленду. Було дві школи педагогів; одна бачила рятунок в забороні вживання англійської мови вдома, друга казала, що заборона діляє навпаки, як заборонений овоч. В дискусії забирали ще слово, проф. Ременюк, голова місцевої учительської громади, проф. Антонович — дир. шкіл українознавства, інспектор Білоус від Шкільної Ради УККА д-р Маркусь, проф. Лойоля університету, проф. Мигаль, проф. М. Куропась, п. Гікавий, пані Гарасовська і багато інших, імена яких я не міг записати. Степан Куропась обіцяв підтримку з боку УНСоюзу, який 55 літ тому створив Просвітню комісію, яка дбала про українознавство та видавала відповідну літературу. Рішено створити Шкільний фонд, випрацювати програму та щорічно влаштовувати „День Рідної Школи"!

Республіканська Зустріч в неділю 5 лютого вдалася і не вдалася. Чудом було, що в другу сніговію прибуло на імпрезу 132 учасники, що заплатили по 5 дол. вступу. Не прибули через брак транспорту през. повіту Оґілві і шкільний інспектор Ганраган. Вони мешкають за містом і справа їзди забирала 5 - 6 годин. Такий сніг впав другий раз, що в мойому городі під смерекою засипані снігом сиділи два зайці без права вилізти з-під 27 інч. снігу завглибшки. Я кинув їм сирої бараболі, щоб перебороти кризу.

Мистецька програма, яку підготовив Любо Цепинський зі своїм ансамблем, відповідала програмі вечора і було чим заімпонувати американцям.

На імпрезу прибув д-р М. Задорожний, кандидат на радного. Імпрезою проводили гол. радні УНСоюзу М. Куропась і Микола Олек. Довшу промову про слушні домагання українських виборців мав окружний комітетовий Пиотрович.

Д-р Михайло Ключко, український науковець, який в 1961 р. під час „Культобміну" перейшов на бік Канади, перебував цього місяця в Шикаґо і працював два тижні в Шикаґівськім університеті. Наш земляк, визначний хемік в ділянці фізики і металюргії, живе під чужим іменем в Канаді. До Шикаґо прибув він „інкоґніто", бо він живе під присудом „викradення або вбивства", і тому лише раз вийшов до міста на обід. Репортерам заявив, що був членом „культобмінних" експедицій з Китаєм, Европою і Канадою і 15 літ мріяв про те, як би втекти у вільний світ, бо в Совєтському Союзі нема пошановання людської гідности, і нема волі вільно науково працюати.

Традиційна Маланка відбулася в нас в кількох приміщеннях, але всюди під одним видом. Музика, танці і буфет! Був я на Маланці раз у Львові, де КостьЛевицький мав програмову промову на Новий Рік. Була там Маланка, Андрій, Старий і Новий Рік. Те саме бачив я в Перемишлі в 1925 р., коли як польський вояк був на відпустці. Пляни українців на Новий Рік начеркнув проф. Гоза. То розумію, там була традиція. А тут лише назва без традиції. Навіть старі еміґранти мали традицію. Я одягався все за Старий Рік брав Новий Рік на сцену і мав програмову бесіду! Треба нам нового Комітету Оборони Традицій.

Толідо - Россфорд - Огайо

ВШАНУВАННЯ ІВАНА ФРАНКА

Імпреза віддбулася 11-го грудня 1966 р. в церковній залі в Россфорді, стараннм 31 Відділу СУА, ім. Олени Завісної.

Свято відкрила голова Від. п. Ірина Гнатчук. Реферат п. Комаринської про життя і творчість І. Франка був старанно опрацьований і дав вірний образ твердого шляху Великого Каменяра.

Поему І. Франка „Любов" деклямував Тарас Крук, який із зрозумінням віддав цей довший твір.

Слідувала збірна деклямація — Наді Василишин і Люби Бобер вірша В. Сосюри п. з. „Слово": Молоді дівчатка щораз більше зживаються з прилюдними виступами і вив'язуються все щораз краще.

Мгр. Богдан Крук відчитав поему „Каменярі" Івана Франка. Його зрозуміння духа поеми і відповідна передача її зробили сильне враження на слухачів. Дві точки п-ні Решетило, рецитація і п-і Юзьвяк, фортепіянове сольо, мусіли відпасти через те, що виконавці не могли прибути ізза сніговії. На закінчення п. Мирослава Крук відчитала поему Івана Франка „Наймит" з доброю дикцією і чуттям.

Піснею „Не пора" закінчено свято.

Дохід зі свята в снумі 20 дол. призначено і вислано на на НТШ в Сарселі. Після цієї імпрези відбулося мале прийняття для присутніх, на якому п. Лагола піддала думку піти з колядою на вишивані обруси для церкви та на Український Католицький Університет у Римі.

І. Г.

КНИЖКИ

ЛІТ. БЮЛЕТЕНЬ „ВОЛОСОЖАР"

Літературний, ілюстрований бюлетень „Волосожар" (ч. 1., 1967) та каталоги книжок, сисилаємо всім безкоштовно. — Адреса: I. Manylo P.O. Box 472 Vineland, N.J. 08360 U.S.A.

ЩОСЬ ДЛЯ СТАНИСЛАВІВЦІВ

Землячки й земляки Станиславівщини дивуються, чому в минулому 1966-ому році з обіцяних трьох чисел бюлетеня „Голос Станиславівщини" не появилося ні одне число... А Центральний Комітет Станиславівщини й Редакція названої газетки - бюлетеня дивуються, чому велика, 1000 - родинна Стниславівська Громада своїми датками не прислала відповідної суми грошей, щоб було за що хоч би одне число „Голосу" видати...

Конкретно, тільки щодесята станиславівська людина (родина) в цьому випадку має підстави дивуватися. В грудні 1965 адміністратор „Голосу Станиславівщини", Богдан Стрийський, вислав на 1,000 відомих адрес наших земляків подвійне післяз'їздове (3-4) число „Голосу Станиславівщини". До кожного примірника бюлетеня була долучена готова заадресована й поштовим значком офранкована конверта, в яку треба було тільки вложити свою пожертву на пресовий фонд бюлетеня, заклеїти і вкинути в поштову скриньку.

За рік часу (!) на тисячку адресатів тільки 101 особа, чи родина, зареагувала на заклик Редакції й Адміністрації в справі конвертoк. Ця сотня (з одним гачком) земляків прислала 1.034 доляри (для ясности образу центи пропускаємо — автор), у тому 774 доляри на „Книгу про Станиславівщину" й тільки 259 дол. на бюлетень - газетку. Очевидна річ, Редакція бюлетеня могла розпоряжатися тільки цією другою сумою...

Якби було починати з чистого конта, то за цих259 долярів можна було зробити одне число бюлетеня. Але тим то й ба, що газетка була в заборгованості. Згадане повійне післяз'їздове (3-4) число „Голосу Станиславівщини", разом із долученим „Запитником для опису місцевини", коштувало до 550 долярів. Ці гроші взято з фонду „Книги про Станиславівщину", з тим, що вони мусять бути туди повернені. 259 долярів, які за рік часу вплинули на пресовий фонд бюлетеня, пішли на сплату довгу, який у сумі 280 долярів усе ще страшить Редакцію „Голосу" й не дозволяє їй видати дальших чисел. Справу може зрушити з місця тільки та переважна більшість землячок і земляків — круглим числом: 900 осіб, чи родин — які дотепер не дочували й не добачали потреб, власної родинної газетки, та свого обов'язку супроти неї. Якщо ці люди своїми пожертвами дадуть змогу видавати дальші числа „Голосу Станиславівщини", ця газетка - бюлетень, згідно з обіцянкою, появлятиметься тричі в рік (під Різдво, під Великдень і в час вакацій).

Доки з боку земляків не буде сповнена ця передумова, „Голос Станиславівщини" появлятиметься тільки напередодні плянованих З'їздів Земляків Станиславівщини — коли буде хоч би „теоритична певність", що чистим прибутком із такої імпрези можна буде покрити кошти друку й висилки бюлетеня. Іншу розв'язку міг би дати своїм рішенням З'їзд Земляків Станиславівщини.

Щодо З'їздів, то Центральний Комітет прийшов до висновку, що тільки з'їзди можуть активізувати земляків і будити в них сантимент до видання Книги - Альманаха про рідні сторони. А тому, що ніякий один з'їзд — силою географічної віддалі — ніколи не буде „загальним" чи „головним", можна говорити тільки про з'їзди по різних округах, щоб масі земляків даної округи дати змогу стрінутися з прибулими замісцевими земляками. Після Клівлендського З'їзду 1965, на 23-го жовтня 1966 плянувався з'їзд у Торонті. За рекляму цього з'їзду мало правити пляноване 5-те число бюлетеня „Голос Станиславівщини". На жаль, несподівана смерть душі й господаря цієї імпрези — о. Ярослава Бенеша перекреслила сповідання торонтських організаторів і Центрального Комітету.

На цей, 1967-ий рік заплянoвано З'їзд Земляків Станиславівщини на одній із наших віддпочинкових осель стейту Ню Йорк — час: пізна весна, або вчасне літо. І знову, ходом реклями для цієї імпрези плянується видання 5-го числа „Голосу Станиславівщини", з докладним поіменним виказом пожертв на Книгу - Альманах і „Голос Станиславівщини", за час між появою 3-4-го й 5-го чисел цієї газетки - бюлетеня.

Інші справи: Центральний Комітет стверджує майже повний застій у праці Окружних Комітетів Станиславівщини, справою яких є збирати пожертви на видання Книги - Альманаха про Станиславівщину й газетки „Голос Ст.", допильнувати, щоб землячки й земляки виповнили й вислали (чи здали) куди слід „Запитник для опису (їхньої) місцевини" та подавали б (місцевим комітетам і централі) негайно кожну зміну своєї адреси.

Центральний Комітет доручає всім Окружним Комітетам оживити працю, відбути Загальні Збори (вибираючи до проводу енерґійних, відданих справі людей), та звітувати про свою працю Центральному Комітетові (дотепер у бюлетені „Голос Станиславівщини" не було ні одного такого звіту з округ!...). Де така організаційна форма з будь-яких причин неможлива, там земляки повинні просто намітити одну, дві, чи три годящі особи, що вели б працю на місцях і відповідали б безпосередньо перед Центральним Комітетом.

Для пожвавлення праці по округах наш організаційний референт — Богдан Дейчаківський — сам, чи разом з автором цього допису — відбув поїздку до Торонта (двічі), Дітройту, Ню Йорку, Філядельфії, Рочестеру й інших міст. Тому, що його ради, поради і спільні наради не дали бажаного успіху, на майбутнє по округах плянуються „Зустрічі з Центральним Комітетом", з участю декількох представників Централі й деякою актуальною програмою. Очевидно, місцеві громади станиславов'ян до таких імпрез мали б відповідно підготовитися, головно ж, подбати за те, щоб „було з ким і було для кого" говорити...

Створений на сходинах Проводу в Шикаґу (грудень 1965) Секретаріят Редакційної Колеґії, в Дітройті, працює повною парою. Д-р Микола Климишин ще літом минулого року звітував, що наміченим авторам матеріялів до „Книги про Станиславівщину" він сам написав 210 листів. До того часу 38 авторів зареаґувало було на ці листи, 4 вспіли були вже прислати вимагані статті-матеріяли, а 6 обіцяли прислати.

Разом до тепер — на адреси д-ра М. Климишина й голови Центрального Комітету, ред. І. Ставничого — оддержано праці від 21 автора, 35 авторів пишуть, або обіцяли написати праці до плянованої Книги - Альманаха про Станиславівщину.

Як бачимо, одиниці працюють для справи, деякі дуже важко працюють, не жаліючи ні свого часу, ні здоров'я, ні матеріяльних втрат. Ми віримо, що й загал наших Земляків виявиться гідним традицій нашого міста й жертвою гроша та виповненням і здачею одержаного „Запитника" причиниться до того, щоб задумана „Книга про Станиславівщину" могла появитися в золотий ювілей (50-річчя) столичности нашого міста.

„З журбою радість обнялась"... В грудні 1965 помер сеньйор Клівлендського З'їзу, сл. п. Северин Снігурович, а в минулому році, крім згаданого вже о. Ярослава Бенеша, відійшли від нас навіки член Релакційної Колеґії „Книги про Станиславівщину" — проф. Володимир Радзикевич і наш представник на Рогатинщину — отаман Петро Вігус. Акорди „вічної пам'яті" для Покійних сплітаються з многоліттєвім для живих. 21-го грудня 1966 своє 80-річчя народин святкували „часові близнюки" (народжені того самого року, місяця і дня): дир. Осип М. Левицький і проф. д-р Сава Никифоряк. Коло них 75-річний голова Центрального Комітету, ред. Іван Ставничий править за мізинчика.

З двох перших ювілятів д-р Никифоряк нашвидкоруч (перед з'їздом у Метропольітальній Окрузі) організує нюйоркських станиславов'ян, а дир. О. Левицький — разом із канадійцем, д-ром Тимошем Мацьковим — пишуть працю про Станиславівську гімназію. Ось звернення цих двох авторів:

„...До Вас, Шановні Панове Вчителі й Вихованці звертаємося з увічливим проханням допомогти в ділі, подаючи до відома усе, що може прчинитися до вичерпного й гідного зілюстрування тих часів, які Ви провели в нашій школі"...

Дир. О. Левицький крім того просить слати йому дані про українські бурси в Станиславові, про всякі „наземні" й „підземні" — тайні кружки в українській чоловічій гімназії, та просить окремо б. учениць, які користали з коедукації у цій гімназії, щоб подали потрібні дані (1. коли розпочали науку і в котрій коедукаційній клясі?; 2. коли закінчили науку матурою?; 3. які були предсідники Іспитових Комісій?; 4. по змозі докладний список товаришок і товаришів).

А підписаний автор цих рядків, якому доручено виготовити спортово - тіловиховну сторінку Книги - Альманаха, просить молодіжних і тіловиховних робітників слати на адресу голови Центрального Комітету — ред. Івана Ставничого матеріяли (з фотосами) про історію, життя і працю „Соколів", „Січей", „Лугів", „Каменярів" і спортових клюбів у їхніх містах, містечках і селах Станиславівщини.

О. Гайський
прес. реф. Центр. Комітету Станиславівщини

П.С.: Як радісний „зондер - мельунґ" подаємо, що Торонто зібрало на Книгу-Альманах і частинно на наш бюлетень 386 долярів.

Адреси, на які проситься слати відповідні матеріяли (звертаємо увагу на нову адресу д-ра М. Климишина!):

Mr. L. Stawnyczyj
2116 Eglindale
Cleveland, Ohio, 44109
Tel.: 661-4455

Dr. M. Klymyshyn
2680 Neibel Ave.
Detroit, Mich., 48212
Tel.: 869-7432

Mr. J. M. Ldvitsky
1030 N. Mozart St.
Chicago, Ill., 60622

Рочестер, Н. Й.

СКРОМНЕ, АЛЕ ВАЖЛИВЕ ТОРЖЕСТВО

Простора шкільна заля Рідної Школи ім. Т. Шевченка повна дітвори. Всі святково одягнені, багато в народніх строях, або хоч у вишиваних сорочинках. Зібралися для вшанування річниці 22-го січня й Крут. Є теж деякі батьки дітей і представники Кружка Батьків при Рідній Школі та молодечих організацій. Тут і цілий учительський персонал школи, на чолі з молодим і енергійним управителем, д-ром Степаном Чорнієм, і постійним катехитом школи о. Степаном Городецьким, який вже від літ жертвенно веде науку релігії безкоштовно.

Програма свята начинається молитвою - піснею „Боже Великий, Творче Всесильний". Співають всі, навіть ті найменші. Учень дев'ятої кляси Мирон Мартинець виголошує вступне слово, коротко, змістовно, гарним рівним голосом. Учні з увагою слухають: деяким ці події відомі з лекцій історії, які викладають п. Данило Квасниця й п. Ольга Чорній. Учні третьої кляси завдали собі багато труду, щоб вивчити довгий вірш „Майдан Софії" — тепер виголошують голосно, гарно. Четверта кляса деклямує „Світися, Києве".

Хор молодших учнів під проводом п. А. Буцерки виконує бравурно знану пісню „Чом, чом земле моя". Кляса п'ята віддеклямувала Павла Тичини: „Героям Крут" при акомпаніяменті фортепіяну, переплітаючи збірну рецитацію індивідуальними вставками. Кляса шоста — (учні п. Шеремети) — Б. Лепкого „І в мене був свій рідний край".

Учень восьмої кляси Тарас Семанюк відограв на скрипці В. Безкоровайного „Козаченьку, куди йдеш" — при фортепіяновому акомпаніяменті свойого товариша Яромира Приймака. Їх виступ був направду гарний, впровадив різноманітність у програму. Анастазія Гусак, учениця осьмої кляси, виголосила С. Орлюка „На Софійській площі"; учень дев'ятої кляси, Гринишин Юрій Олеся Бабія „Під Крутами". Учень Гринишин має добру дикцію, але треба, щоб вивчив вірш краще напам'ять і опанував правильні наголоси.

Накінець хор старших учнів під проводом п. С. Ващук відспівав дві пісні: повстанську „Я сьогодня від вас від'їжджаю" і „В горах грім гуде". Відтак слідував спів національного гимну.

Дуже корисно, що вчителі анґажують до деклямацій цілі групи дітвори, бо дають можність виступити багатьом, а не тільки одиницям, а через це змушують всіх вивчати речі напам'ять. Свято відкрив, кермував програмою, як також мав заключне слово д-р Чорній. Інструментальну точку підготовив д-р Євген Цеґельський, акомпаніювала до хорів і деклямації п. Л. Цеґельська.

Багато моментів у житті забудеться, але таке гарне торжество напевно залишиться милим спогадом у пам'яті молоді й витисне незатерте п'ятно на її душі.

І. Б.

Український Літературно Мистецький Клюб Ню Йорк 149-2 ave.

● З Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю 24 ц. м. відбудеться там вечір Спілки Українських Журналістів. Редактори Антін Драган і Мстислав Дольницький доповідатимуть на тему „Кодекс етики українських журналістів". Після доповідей — дискусія. Початок о год. 8 веч.

ПОДЯКА

Щиро дякую

Високоповажаному Панові Докторові

ВОЛОДИМИРОВІ ГУКОВІ

в Нюарку, Н. Дж.

за успішно переведену операцію та дбайливу опіку в шпиталі.

Нюарк, Н. Дж. *НАДІЯ ПЛАКИДА.*

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА СВІЖУ МОГИЛУ

бл п. Григора Евгена Гашинського

НАШОГО БУВШОГО СПІВРОБІТНИКА, НА АКЦІЮ „ДІТИ — ДІТЯМ"

50.00 ДОЛЯРІВ ЗЛОЖИЛИ

ПРАЦІВНИКИ „СВОБОДИ" І УНСОЮЗУ

Замість квітів на могилу

бл. п. проф. ОЛЕКСАНДРИ СТАВНИЧОЇ

Бофало, Н. Й.

склали 20.00 долярів

на Фонд Енциклопедії Українознавства НТШ ім. Шевченка в Сарсель

д-р Стефан і Тамара ТИМКОВІ з Родиною

Салісбері, Меріленд

Замість квітів на могилу

бл. п. ОЛЕНИ з ВИННИЦЬКИХ ДУРБАК

складають 25 долярів

на Український Католицький Університет у Римі

Галя КУНІНСЬКА

Ліда і Роман ЧУБАТІ

Лена і Іван МАРТИНЮК

Володимир, Галя і Софія ТИМЦЮРАК

ОЛЕКСАНДРА СТАВНИЧА

(Посмертна згадка)

В суботу 14 січня відійшла у вічність на 73-му році життя у Боффалі Н. Й., бл. п. проф. Олександра з Дуткевичів Ставнича. У зимовий вітряний ранок відпровадила громада Боффала її в останню дорогу на вічний спочинок. Ще одна свіжа могила на кладовищі нової землі. Учителювала вона в середніх школах в Яворові, Стриї, Грубешові, Бад Верісгофені і Діллінгені в Німеччині. Учила природи і фізики. Та не про те я хочу писати. Я хотіла б написати про ті прикмети, що мала їх наша пані професор, які нам не дали забути про неї все наше життя, а тепер по її відході стають нам ще дорожчими.

Учительство вимагає не тільки знання й уміння передати це знання, але й великої любови до дітей в тих, які своє знання передають молоді. Вимагає великого вирозуміння, посвяти служіння не тільки сучасному а й прийдешньому. І коли учні, які вже своїх унуків мають, відпроваджували на вічний спочинок свою учительку — то думка хотіла відповіді: якою повинна бути людина, щоб її за життя любили, шанували, слухали, а по її смерті їхали сотками миль у зимовий час, щоб ще раз глянути на дороге обличчя та пом'янути тихим словом, щоб пам'ять про неї тривала! І надійшла відповідь. Людина, щоб її любили, мусить любити других. Бо любов це той квіт, що ніколи не в'яне, що споріднює душі, та в'яже їх навсе. Вона, наша пані професор нас любила. Вона не тільки нас учила, але і жила нашим життям. Вона все була з нами, бо її учні, — це були її діти!

Я мала щастя ходити до Української гімназії Рідної Школи в Яворові, учителькою якої у часах польської окупації була бл. п. Олександра Ставнича. Підкреслюю мала щастя, бо крім знання, з тої школи я винесла громадське наставлення та свідомість, що людина не живе тільки для себе.

Покійна для себе не жила. Тому пам'ять про неї залишилась у всіх, що стрічали її у житті. Все була готовою помогти другому, все для другого мала час. Любила красу. Любила квіти, вони у неї цвіли зимою і літом, як цвіла її душа любов'ю до ближнього, готовістю йому помогти.

Я мала щастя не тільки бути її учиницею, але й належала до її найближчого окруження. Я стрічалась з покійною і поза шкільними зайняттями. Ми разом ходили на прогульки, грали у смерековім лісі на поляні відбиванку, а зимою їздили на ховзах. І хтось би думав, що з тої причини я користувалась серед учнів в клясі іншими правами. Так, я мала інші права, моїм обов'язком було бути настороженою через цілу годину, я мусіла пильно уважати, бо до мене не все й питання було безпосередно звернене, та за те, як котрийсь із товаришів, (школа була коодекаційна), не відповів на завдане питання, то на слово „Галька" я зривалася і давала відповідь. І яка я була горда, як відповідь була правильна, бо тоді всі підозріння т. зв. „протекції" розвівались. У покійної того не було. На годині все вимагаюча, навіть строга, — а по зайняттях, ввічлива, вирозуміла і добра, як рідна мати! Пригадується мені, як ми учні сьомої кляси, зробили одного ранку „сецесію". Вийшли нашому господареві кляси з години та опустили шкільний будинок, бо щось там нам не подобалося. Наша буйна фантазія завела нас на кладовище, де ми при грі на гітарах провели години навчання. Та прийшов час вертатися домів. І ми всі вже незорганізовано йшли в напрямі міста. Мене, думаю, шукаючи за нами, стрінула пані професорка, я, очевидно тим не була захоплена, але тікати вже не випадало. Покійна на мене не сварила. Втішилася мною, пригорнула до себе і запитала, чи я направду певна, що ми добре зробили? Поки я встигла зібрати арґументи, вчителька зачала оповідати, які трудноші школа має з тим, що не маємо права прилюдности, які трудноші з матурою з тої причини, та запитала, чи ми думали про те все, як виходили з кляси? Це ж наша школа! Я засоромлена слухала, а вона сказала: Ідіть, заграйте вашому господареві кляси, він на вас чекає. То, як можна було інакше зробити! Зібрались ми знову всі збунтовані, урядили серенаду на ґанку в мешканні господаря кляси. Він прийняв це все природно, бо очікував на те, а на другий день, ми всі сиділи у своїх лавках, як звичайно.

Думаю, що предсідник при матурі, яким був директор польської гімназії, навіть і не знав нічого про той випадок. А як здавали матуру, то, хоч пані професорка не вчила восьмої кляси, то при матурі все була, бо її учні переживали тяжкі хвилини першого в житті іспиту. Була обдарована великим таланом вичуття потреб другого. Була вчителькою не тільки вибраних предметів, але й життя. Бо знала і розуміла кожного, помагала, бо вичувала. Бачила кожного очима душі, бо фізичні не домагали їй ціле життя. Учні любили покійну за справедливість, прямолінійність, а надівсе за материнське вирозуміння. Любили за те, що вона нас усіх добре знала. Неправди не можна було сказати, бо вона це скоріше вічула, чим ми здобулись на відвагу ужити тієї зброї. Знала всі наші проблеми і не раз таки без нас їх розв'язувала.

Тямлю, як я захворіла та не хотіла того показати. Та вона це завважила. Так гарно все уложила, що й я не опам'яталася, як попала до лікаря, та вийшла від нього з інструкціями, що робити, та рецептою на ліки в руці. — Та чи тільки це зі мною було... Не одна з нас, чи не один з її учнів, міг би багато на ту тему сказати. Бо ми були не учні, а діти покійної.

Була людиною, яка печать свойого духа позначила на тих, кого вчила і з ким жила. Уміла улегшити біль. Проблеми других, були її проблемами, учила приймати удари життя так, як сама ціле життя стрічала без нарікань. А життя не було легке. Та вона марнотою нинішнього не займалася. У всьому виділа красу, та плекала її ціле своє трудолюбиве життя.

І верталися ми з похорону зі словами, які сказав отець парох, що прощав Покійну: Не можна нам бути песимістами в тому, що у зматеріялізованому світі заникає родинне тепло, відношення людини, оперте на любові. Бабуся, що відійшла, довгі роки виховувала свої внучки, та теплом своїм їх огрівала. І понесуть вони це тепло у свої родини, ведені великим прикладом любови, бо „раз добром налите серце ввік не прохолоне".

А нам, її учням, розсипаним по різних містах нового світу, приклад її життя, наказує жити для других, бо там, де вона спочиває — візьмемо за словами Спасителя: „Це, що ви зробили одному з братів моїх — мені зробили". Це одинокий, але який великий і незнищимий скарб! Тих кілька слів у сороковий день смерти Нашої Незабутої Вчительки, хай буде китицею квітів на могилу в імені всіх тих, які так, як я, є горді, що були учнями бл. п. Олександри Ставничої.

мґр Олена Климишин

Успіх нашого бібліотекаря

Як довідуємося з колорадського часопису „Бовлдер Дейлі Камера" з 2 лютого, мґр Євген Петрівський, дотеперішній керівник відділу каталоґізування бібліотеки Колорадського університету був іменований на асистента директора технічної служби.

Колорадський університет охоплює кілька осередків з загальним числом 25.000 студентів. Бібліотека цього університету має понад мільйон книжок та інших матеріялів. В тому є поважне число книжок та журналів з ділянки україно знавства, придбання яких є заслугою мґра Петрівського.

Радіємо досягненнями наших людей в наукових та інших установах. Мґр Петрівському бажаємо дальших успіхів у майбутньому та мільйон українських книжок в бібліотеці Колорадського університету.

Г. Л-ко

Подяка

З нагоди 80-ліття з дня мойого народження та 55-ліття існування Пласту, які відзначувано 9-го серпня 1966. р., одержав я з різних сторін, з близьких і далеких країн, від високо і найвище шанованих осіб духовенства обидвох віровизнань, від наших установ і організацій, наших загально знаних визначних і заслужених громадян, діячів політики, культури, науки і мистецтва дуже милі привітання і побажання з висловами високої оцінки моєї довголітньої, хоч і скромної виховної праці.

Немаючи змоги відповісти на кожне із тих привітань і побажань індивідуально складаю оцею дорогою всім я горі згадуваним організаціям, установам і особам мою сердечну подяку за їх ласкавість, пам'ять про мене, їх доброзичливість та за їх ласкаві для мене побажання.

Д-р Олександер Тисовський
Відень, 15-го грудня 1966. р.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

СУБОТА, 25-го ЛЮТОГО 1967 р.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Укр. Допом. Т-ва „Дністер" — 361 Відд. о год. 7:30 веч. у власній домівці при 116 Ave. "A". На порядку деннім: організаційні та фінансові звіти та схвалення плянів праці на рік 1967. Проситься членів прибути масово на збори, а тих членів, які не вирівняли вкладки, проситься вирівняти. — В. Вишиваний, предс., В. Яськів, секр.

НЕДІЛЯ, 26-го ЛЮТОГО 1967 р.

ШИКАГО, Ілл. Річні збори Т-ва Леви — 399 Відд., о год. 12-ій дня в домівці Левів, із звичайним порядком нарад. — Управа.

ВІНДЗОР, Онт., Канада. Річні збори Т-ва ім. Ю. Головінського — 341 Відд. о год. 2:30 по пол. в домівці УНО, 1033 Оттава вул. Проситься членство прибути на означений час і вирівняти свої залеглі вкладки. — П. Мудрий, гол., І. Хрін, секр.

НЕДІЛЯ, 5-го БЕРЕЗНЯ 1967 р.

НЮАРК, Н. Дж. Річні загальні збори Т-ва ім. Гр. Орлика — 27 Відд., о год. 1-ій по пол. в залі Укр. Кат. Парох. Школи, при Айві Стр. Проситься членів обов'язково явитися на збори, на яких після звідомлень з діяльности уступаючої управи і Контр. Ком., буде вибір нової управи на 1967 рік. — Управа.

ГАМТРАМК, Міш. На річних зборах Т-ва ім. М. Шашкевича — 94 Відд., вибрано нову управу: В. Туркевич, гол., М. Лозинський, заст., М. Бориськевич, рекр. секр., Т. Судомир, фін. секр., О. Михайлюк, заст. фін. секр., Й. Морозовський, скарбник. Контр. Комісія: О. Кущак, В. Бориськевич, М. Кончак. Надз. хворих: П. Баворський, С. Климек, А. Патра. Делеґати до УККА: М. Куninський, І. Заблоцький. Прапороносці: М. Кончак, С. Ковалек. — М. Бориськевич, рекр. секр.

ШИКАГО, Ілл. Річні збори В-ва св. Стефана — 221 Відділ, відбулися 29 січня ц. р. на яких вибрано таку управу: П. Куліш, предс., М. Ременюк, заст. предс., Т. Шпікула, фін. секр., Марія Шпікула, пом. фін. секр., І. Микальцевич, касир, К. Крайник, рек. секр., Д. Німилович, М. Цісовський і Р. Мартинюк — Контр. Комісія. Агафія Фіца, Олена Чуба, М. Рошко і В. Кушинський — надз. хворих. М. Банах — хорунжий, М. Думич — порядчик. Вкладки збираються кожної неділі між 12 і 1:30 год. по пол. в Домі Відділів УНС при 841 N. Western Ave. Адреса секретаря: Taras Shpikula, 5466 W. Haddon Ave., Chicago, Ill. 60651, Tel.: AU 7-5054. — Управа.

НЮ БРАНСВІК, Н. Дж. Річні загальні збори Т-ва Запор. Січ — 353 Відд. відбулися 29 січня ц. р. на яких вибрано слідуючу управу: інж. П. Грабович, гол., В. Оріховський, заст., Н. Василюк, секр., інж. Я. Букачевський, заст., М. Семчишин, касир. Контр. Комісія: Й. Подоляк, гол., П. Савка і П. Литвин, члени. За Відділовими справами, звертатися до секретаря та приносити вкладки що третя неділя в місяці на адресу — 276 Hale St., New Brunswick, N.J. — N. Wasyluk, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. На річних зборах С-ва Пресв. Богородиці — 112 Відд., що відбулися 15 січня ц. р. вибрано таку управу: Mrs. Pearl Rizun, предс., Mary Kapral, фін. секр., Katherine Lucas, касир, Joanne Dobriansky, рек. секр. Контр. Комісія: Mary Fedak, Anne Bobula. Хорунжі: Mary Tcher, Anna Odessy. На зборах рішено відбувати збори що три місяці. Чергові збори відбудуться 19-го березня 1967 р. — Joanne Dobriansky, рек. секр.

Посмертні згадки

ВАСИЛЬ БУРАК, довголітній член Товариства Запорозька Січ — 206 Відд. УНС у Вунсакет, Р. Ай., помер 19 жовтня 1966 р. після важкої і довгої недуги у місцевій лікарні у Вунсакет на 75-му році трудолюбивого життя. Покійний нар. 6-го березня 1892 р. в селі Лежанівка, повіт Скалат, Зах. Україна. До ЗДА прибув 1915 року та зразу поселився у Вунсакет. До УНС вступив у січні 1921 р. Він захопився разом з дружиною, щиро союзовою ідеєю та був їй відданий до кінця свого життя. Був зразковим членом УНС та належав також до відділового уряду. Завдяки своїй чесноті і людяності, втішався загальною пошаною і мав багато щирих приятелів. Залишив в смутку дружину Ликеру. Похорон відбувся 22 жовтня 1966 р. до місцевої української церкви, а звідтіль на цвинтар св. Петра і Павла в Блекстон, Масс. при численній участі рідних і приятелів, а головно союзовців.
Вічна Йому Пам'ять!
Лев Гардінк
секр. 206 Відд.

ВАСИЛЬ ГУПКОВИЧ, довголітній член Т-ва ім. І. Франка — 299 Відд. УНС в Бофало, Н. Й., помер дня 12-го листопада 1966 р. після перебутої операції в стейтовій лікарні у Бофало на 76-му році життя. Покійний народ. 7-го січня 1891 р. в с. Гнила, пов. Турка, Зах. Україна. До ЗДА прибув під час Першої Світової Війни і поселився в Бофало, де працював зразу як робітник, а згодом як механік на залізниці. Осиротив синів Михайла, Євстахія, Івана і Василя та доньок Олену, Марію і Анну. Похорон відбувся 16 листопада 1966 р. до української церкви св. Миколая, а звідтіль на місцевий цвинтар Чесного Хреста.
Вічна Йому Пам'ять!
Ст. Сидорович, секр.

ВОСИЛЬ СЕНЧИНА, довголітній член Т-ва ім. І. Франка — 299 Відд. УНС в Бофало, Н. Й., помер 13 листопада 1966 р. в лікарні в Бофало від удару серця на 74 році життя. Покійний народ. 14 січня 1893 р. в Стоянові, пов. Радехів, Зах. Україна. До УНС вступив в травні 1947 року. Жив з родиною в місцевості Блейсдел та працював мельником. Залишив в смутку дружину Лукію, доньку Ірину та сина Василя. Похорон відбувся 17-го листопада 1966 р. на цвинтар св. Станислава в Чіктовейдж, Н. Й.
Вічна Йому Пам'ять!
Ст. Сидорович, секр.

ЙОСИП - МИХАЙЛО ЯНІК (ДЖАНСОН), довголітній член та кол. заст. предсідника Т-ва ім. І. Франка — 180 Відд. УНС в Акрон, Огайо, помер після важкої недуги в міській лікарні в Акрон, дня 24-го січня 1967 р. на 52-му році життя. Покійний народ. 2-го березня 1915 р. в Акрон, а до УНС вступив в грудні 1947 р. Був завжди активним членом свого Відділу та приймав визначну участь в кеґлевих змагах УНС, також поза своєю місцевістю. Залишив в смутку дружину Олену, синів Данила, Михайла і Йосипа та доньок Маріянну і Зузанну, як також матір Розалію Міклош, брата Степана і сестру Єлисавету Маркс. Похорон відбувся до місцевої церкви св. Бернарда, а звідтіль на цвинтар Чесного Хреста в Акрон, Огайо.
Вічна Йому Пам'ять!
Ґеновефа З. Жеребняк
секрет. 180 Відд.

МАРІЯ СЕМБАЙ, довголітня членкиня 5-го Відд. УНС в Асторії, Н. Й. Нар. 21 жовтня 1896 р. в с. Словіта, пов. Перемишляни, Галичина. Померла 3 лютого 1967 року в Асторії, Н. Й. Покійна полишила в смутку 2 дочки Анну і Катерину та 6 синів Івана, Степана, Волтера, Вільяма, Миколая, Ґералда, також затя і невістки та 15 внуків, брата Михайла Борух.
Вічна Їй Пам'ять!
Управа 5-го Відділу

ТАРЗАН, Ч. 5765. Напад диких тварин!

— Це було на вартівні вчора вночі... Почав ватажок Мока.

— Я стояв на спостережній пункті платформи і тішився, бо ніч в джунглях була спокійна...

— Та нагло настав хаос... Величезні коти перескочили через паркан, шукаючи за жертвами, щоб їх роздерти пазурами і зубами!